

חוזר עדכוני מסים – דצמבר 2018

החוק לצמצום השימוש במזומן

החוק לצמצום השימוש במזומן יכנס לתוקף ב-1.1.2019, אך יש בו גם הוראות מעבר שנועדו לאפשר תקופת הסתגלות.

מדובר בשינוי סדרי עולם של ממש עבור העולם העסקי, אך גם ברמה האישית של כל אדם וצרכן מדובר בשינוי דרמטי ומשמעותי. על אף שמו של החוק, שמתייחס לעניין המזומן, יש בו עוד שני אספקטים חשובים מעבר להגבלות על השימוש במזומן בשימוש בצ'קים ובכישות נדל"ן.

רשות המסים תהיה זו אשר תאכוף את חוק צמצום השימוש במזומן, למרות שהחוק לא בהכרח נוגע באופן ישיר לתפקידיה. כפי הנראה, ובהסתמך גם על התבטאויות בעניין של אנשי רשות המסים, הסיבה לכך היא שאכיפת החוק תינתן בידי הצוותים של מחלקות ניהול ספרים. מעניין יהיה לראות האם רשות המסים תאכוף את החוק תוך ביצוע ביקורות ניהול ספרים שגרתיות, או שנראה מגמה להגביר את המאמץ בביקורות שיהיו ממוקדות מלכתחילה ביישום הוראות חוק זה.

מה אומר החוק?

הגבלת השימוש במזומן עד לסך של 11,000 ₪ (כולל מע"מ) לעסקה:

- ההגבלה חלה כאשר אחד הצדדים לפחות הוא עוסק לעניין מע"מ.
- עסקות רלוונטיות: שירות, שכר עבודה, תרומה והלוואה (למעט מגוף פיננסי מפורק).
- בתשלום תקופתי (ריטיינר, שכירות וכו'), כל תשלום ייחשב כעסקה עצמאית.
- ניתן לקבל במזומן 10% מעסקה או 11,000 ₪ – הנמוך מבין השניים.
- בעסקת מזומן, כגון המרה של מטבע, סכום המזומן לא יהווה חלק מהעסקה.
- בעסקה בין תייר לעוסק הסכום המוגבל יהיה פי חמישה מהקבוע לעניין זה (55,000 ₪ בשלב זה) – או 40,000 ₪ כגובה מבין השניים.

הגבלת השימוש במזומן עד לסך של 50,000 ₪ (כולל מע"מ) לעסקה:

- רלוונטיות כאשר שני הצדדים אינם עוסקים.
- ההוראה חלה גם על מתנה.

הערות

- ההגבלות הן לעסקה בודדת. פיצול עסקה באופן מלאכותי יחשב לעבירת מרמה.
- תשלום בשווה כסף כמוהו כתשלום מזומן.
- ההגבלה לא חלה על בני משפחה מקרבה ראשונה ועל רשויות מדינה שיקבעו בצו.
- החוק מטיל אחריות זהה על שני הצדדים, הנותן והמקבל.
- עוסק חייב לתעד את אמצעי התשלום ששימש אותו להעביר או לקבל תשלום.

הגבלת שימוש בצ'קים

- חל איסור על עוסק לקבל או לתת "צ'ק פתוח" ללא שם הנפרע או המסב.
- אסור לקבל צ'ק של יותר מ-5,000 ₪ ללא שם הנפרע או המסב.

- על צ'ק מוסב חייב להופיע שם ומספר תעודת הזהות של המסב.
- ניתן להסב צ'ק פעם אחת בלבד (בנקים לא ייחשבו לעניין זה).
- החוק רלוונטי במקרים של צ'ק הניתן עבור עסקה, שכר עבודה, תרומה, הלוואה ומתנה.
- החוק מטיל אחריות כמעט זהה על הבנקים לאכוף את החוק והוראותיו מצדם. בעת הפרה, גם הם יהיו חשופים לסנקציות המופיעות בחוק זה.

הצהרה בעת ביצוע עסקת מקרקעין

- הצהרת הרוכש תכלול את מקורות המימון לרכישה המדווחת, בצירוף אסמכתאות.
- לחילופין, הרוכש יוכל להצהיר שנכון לאותו מועד אינו יודע עדיין את מקורות המימון. במצב זה, תהיה לו שהות להמציא את הפרטים עד חצי שנה מקבלת הנכס.
- מיסוי מקרקעין ינפיקו אישור מסים לטאבו רק לאחר המצאת המידע על מקורות המימון, כך שאי מילוי הוראה זו תמנע רישום זכויות הרוכש בנכס.

סנקציות על מי שיעבור על החוק ודרכי ערעור

במישור האזרחי החוק קובע "עיצום כספי" על המפר המותנה בגובה הסכום שבעבירה:

- 15% כשהסכום עד 25,000 ש"ח.
- 20% כשהסכום בין 25,000 ש"ח ל-50,000 ש"ח.
- 30% כשהסכום מעל 50,000 ש"ח.

על הטלת עיצום אפשר לערער בכתב תוך 45 יום וניתן לזמן את המערער לשימוע. אם הערעור יידחה, ניתן יהיה לערער עליו פעם נוספת לבימ"ש השלום. בהפרה חוזרת בתוך תקופה של שנתיים, יתווסף לעיצום הכספי סכום בגובה העיצום הקודם שהוטל.

במישור הפלילי, ניתן להגיש כתב אישום במקום להטיל עיצום כספי. לאחר הטלת ותשלום העיצום כתב אישום יוגש רק בהתברר עובדות חדשות, והעיצום ששולם יוחזר. העונש הפלילי יהיה קנס שלא יפחת מהעיצום שהיה מוטל, ובנסיבות חמורות של "מרמה" או "רישום כוזב" שמטרתם לעבור על החוק, ניתן להטיל עונש מאסר של עד 3 שנים.

מתי ייכנס החוק לתוקף?

החוק יכנס לתוקפו ב-1.1.2019, והחלק שמטיל אחריות על הבנקים ייכנס לתוקף ב-1.7.2019.

ב-9 החודשים הראשונים לאחר המועדים הנ"ל, יוטלו סנקציות רק על עבירה חוזרת ובתנאי שניתנה התראה לאחר העבירה הראשונה. החוק לא יחול על עסקות ו/או התקשרויות שנחתמו טרם כניסת החוק לתוקף, למעט עסקות מתמשכות (מתן שירות-ריטיינר, שכירות וכו'). החוק גם לא יחול על צ'קים למשמרת שנמסרו לבנק או למוסד פיננסי אחר טרם כניסת החוק לתוקף.

בשנתיים הראשונות החוק לא יחול על נותני הלוואות ללא ריבית (כגון גמ"חים). בשלוש השנים הראשונות (עם אופציה להארכת תקופה זו) החוק לא יחול על פעילות מול תושבי שטחים שאינם מחזיקים באזרחות ישראלית.

סיכום

חוק הגבלת השימוש במזומן מהווה שינוי משמעותי ודרמטי בעולם העסקי, ויש לו השפעת רוחב על כל פעילות במשק, כולל הטלת אחריות על האדם הבודד הפועל כצרכן. החוק כולל הנחיות

נוספות לגבי נהלים שיוסדרו בהמשך כגון: חיוב כל עוסק להחזיק באמצעי לסליקת אמצעי תשלום אלקטרוניים, תוספות ושינויים בהוראות ניהול ספרים כדי להתאימם לחוק ועוד. לכן ניתן לומר שבמסגרת הרפורמה הזו, החוק הוא רק נקודת התחלה.

יהיה מעניין לראות כיצד רשות המסים תפעל ליישום הוראות החוק וכיצד יטופלו אלה שיתפסו בחריגה מההוראות. ניתן להעריך שלא ביקורת ואכיפה אינטנסיביים לאורך זמן, ההוראות יהפכו לאות מתה שדווקא יובילו לאי רישום הכנסות אגב העלמתן, ולהגדלת ההון השחור בו החוק רוצה לטפל. זו יכולה להיות תוצאת לחץ במציאות שבו מצד אחד מצויים כאלה ש"נתקעו" עם מזומנים, גם אם ממקור חוקי, ומצד שני מצויים עוסקים שלא יוכלו לדווח על העסקה עקב אימת החוק.

מה שברור הוא שכולנו, ועוסקים מכל הסוגים בפרט, חייבים להתחיל ולהפנים את ההוראות החדשות ואת דרכי היישום שלהן בהתנהלות שלנו, ויפה שעה אחת קודם.

החומר בחוזר הלקוחות הוא כלי עזר תמציתי ופרקטי הכולל עדכונים שוטפים, שמטרתו לסייע לעוסקים במידע כללי במיסוי.

אין חומר זה מהווה תחליף לייעוץ אישי. אנו עומדים לרשותכם להשלמות ולמתן תשובות על שאלות בטל' 077-9105354 או בנייד 052-8800986.

רו"ח זוריק ולדר

רו"ח איגוד תאגידים עירוניים

חכמ ייעוץ מוניציפאלי

